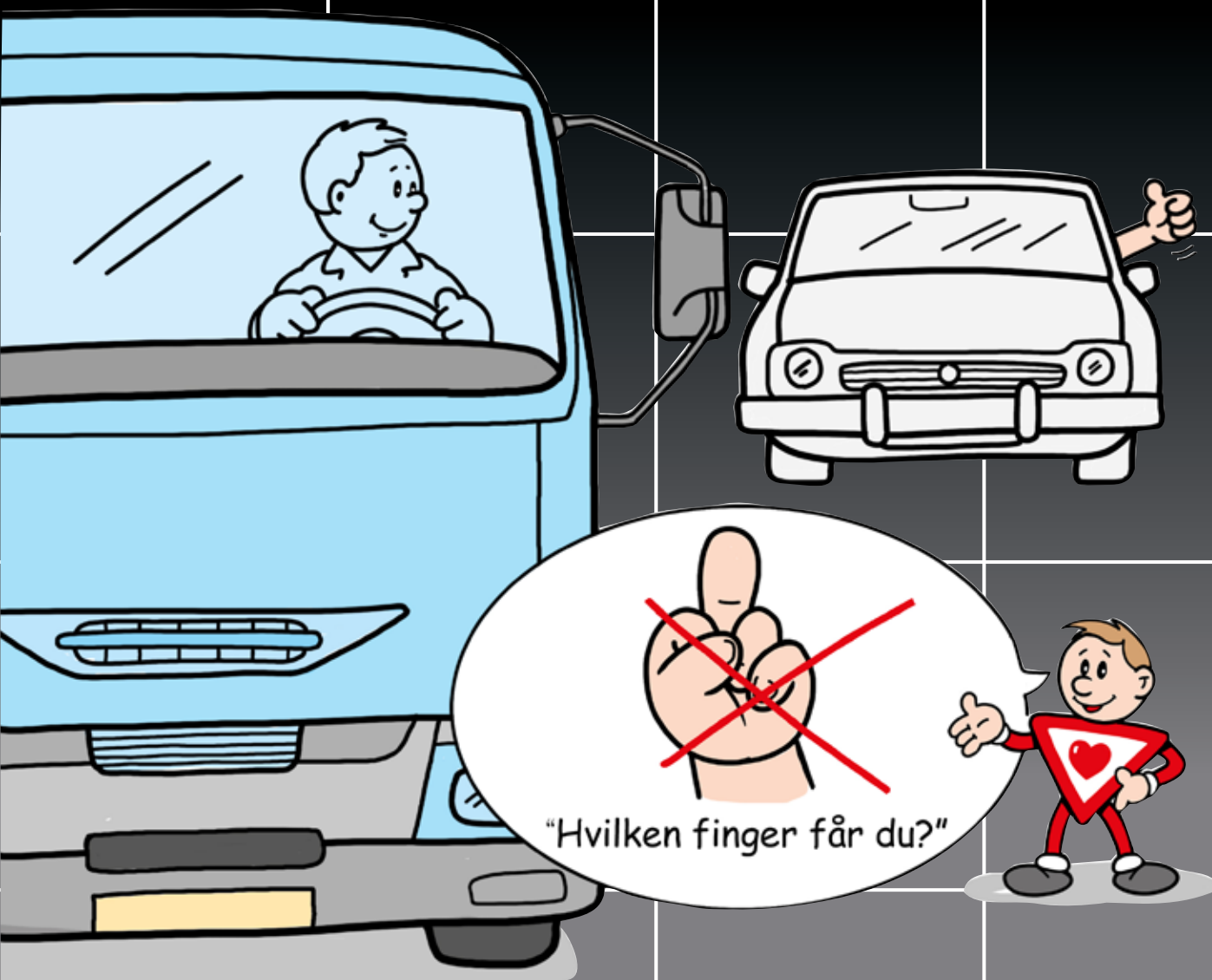

HVILKEN FINGER FÅR DU I TRAFIKKEN?

GUIDE TIL TRAFIKSIKKERHEDSPOLITIK I VIRKSOMHEDEN

Branchearbejdsmiljørådet
for transport og engros

Trafikkerhedssarbejdet i virksomheden

Denne værktøjskasse er rettet mod alle virksomheder, som har medarbejdere, der færdes i trafikken. Uanset om transportmidlet er en cykel, personbil, bus eller lastbil. Vores adfærd i trafikken kan påvirkes til at blive bedre. Når medarbejderne færdes i den daglige trafik, anvender de ofte transportmidler med stor synlighed. Firmafarver og logo er dominerende i gadebilledet. Den enkelte ansattes adfærd i trafikken medvirker til at skabe et godt eller dårligt billede af virksomheden. Adfærden i trafikken kan sammenlignes med ethvert andet produkt, som er kvalitet eller discount.

Nærved uheld

Et uheld som ikke skete, men som kun på grund af et særligt forhold (held) eller indgriben, blev afværget fra at udvikle sig fatalt.

Det kræver vilje, mod og mål for at opnå resultaterne, men det lønner sig. Der er mindst tre gode grunde:

1. Færre nærved uheld og trafikuheld.
2. Det er god økonomi, der spares penge.
3. Virksomheden skaber stolte medarbejdere og et godt, trafikikkert image - se cases i bilag 8.

Trafikkerhedspolitik

Kun en lille del af danske virksomheder har udformet en trafikikkerhedspolitik. Endnu færre har haft succes med at ændre adfærd hos alle ansatte. Det kræver dygtige ledere og positive medarbejdere med mod til forandring. Det er hver eneste ansats adfærd, der skal påvirkes, og du kan være af stor betydning for, hvordan det sker i jeres virksomhed.

I Norge er der lavet undersøgelser, som peger på, at omkring 40% af alle trafikulykker sker i arbejdstiden, eller når folk kører til og fra arbejde. Arbejdstilsynet vurderer, at op mod 30% af de arbejdsrelaterede dødsfald sker i trafikken. Den store personlige smerte for de implicerede og deres pårørende i forbindelse med trafikuheld kan ikke måles. De, der rammes af et trafikuheld, påvirkes ofte i meget lange perioder, ja, nogle resten af livet.

Et uheld koster i gennemsnit samfundet (2010) 3,8 mio. kr. Hvert uheld koster virksomhederne penge og tab af image – internt i virksomheden og eksternt blandt kunder og i befolkningen i øvrigt. Derfor er der mange penge at tjene, både i virksomheden og for samfundet,

hvis antallet af trafikuheld kan nedbringes yderligere.

Over 90% af alle ulykker skyldes trafikantfejl og kan undgås. Det kræver, at alle altid gør det rigtige, når de færdes i trafikken. Færdselsloven er juraens bud på fornuftig adfærd. I trafikken er det dog lidt mere broget. Reglerne skal omsættes til handlinger, som er fornuftige i den konkrete situation. Det er der, der er risiko for, at den dårlige adfærd udvikles. Vi trafikanter vælger ofte de lette løsninger, og det er ikke altid de mest sikre.

Vejvrede dukker dagligt op, når en trafikant føler sig snydt eller dårligt behandlet af en anden trafikant. Det giver mange hændelser, som er helt unødvendige. Særlig farlige situationer opstår, når en trafikant skal hævne sig for en eller anden fejl, en anden trafikant har gjort sig skyldig i. Derfor skal den trafiksikkerhedspolitik, som du skal medvirke til at udvikle, tage højde for, at virksomhedens kørende personale trænes til at håndtere andre trafikanters udfald på en konstruktiv og god måde.

Færdsel er en del af jobbet og dermed også en del af arbejdsmiljøet. Derfor skal færdsel leveres med samme gode kvalitet som resten af arbejdet. Der ligger et større ansvar på os professionelle trafikanter for at være bedre end de øvrige i trafikken. Processen kan med fordel forankres i virksomhedens arbejdsmiljøorganisation med ledelsen som ansvarlig for initiativerne. Trafiksikkerhed er en del af arbejdsmiljøet og bør derfor også være en del af den årlige arbejdsmiljødrøftelse. Tekstens baggrund er farvet efter, hvem den primært henvender sig til. Den grå indeholder generelle oplysninger, den blå henvender sig fortrinsvis til ledelsen og den gule til den ansatte. Med denne værktøjskasse har vi forsøgt at gøre arbejdet lidt lettere for dig og dine kolleger, der tager trafiksikkerhed alvorlig.

Værktøjskassen indeholder bl.a. gode råd til etablering af trafiksikkerhedsarbejdet i virksomheden, tjeklister, registrering af næved-hændelser, scorekort til at skabe opmærksomhed og holdninger om trafiksikkerhed.

I bilag 2 findes et paradigme til en trafiksikkerhedsmanual.

LEDELSEN

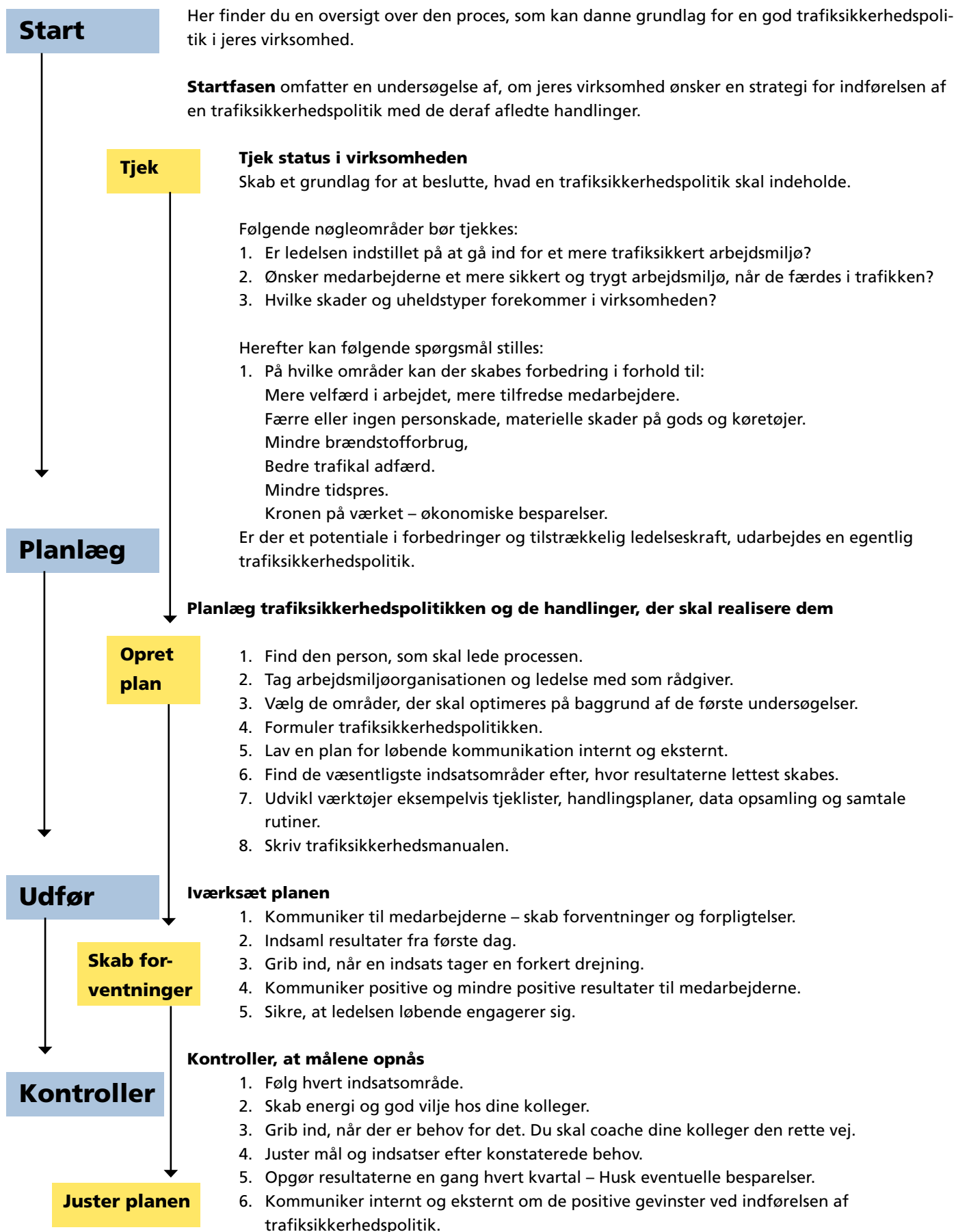
ANSATTE

GENERELT

Indhold

Trafikssikkerhedsarbejdet i virksomheden	0
Trafikssikkerhedspolitik	0
Indhold	2
Indførelse af trafikssikkerhedspolitik - oversigt	3
Guide til trafikssikkerhedspolitik	4
Symbolpolitik	4
Trafikssikkerhedspolitik er erfaringer og visioner	5
Systematisk opbygning af en trafikssikkerhedspolitik	6
Indholdet i en trafikssikkerhedspolitik	6
Værdier	8
Den daglige drift	11
Inddragelse af kunder og ansatte	12
Hvem skal have ansvaret for det praktiske arbejde?	15
Tilbagefald til uønsket adfærd	16
Adfærd - Roller	17
Kunder – Information og synergi	17
Ledelsen – Rollemodel og inspirator	18
Opfølgning og evaluering	19
Indberetning	19
Føreren - sig goddag til din bil	20
Kørevaner	20
Pauser	21
Kost	22
Planlægning og information	22
På- og aflæsning - Lastning	23
Standstning ved på- og aflæsning	24
Indkøb af nye materiel	25
Bilag 1. Trafikssikkerhedsmanual	26
Bilag 2. Sig godmorgen til dit køretøj - tjekskema til vare- og lastbiler.	27
Bilag 3. Sig godmorgen til dit køretøj - tjekskema til personbiler og busser.	28
Bilag 4. Registrering af nærved ulykker	29
Bilag 5. Scorekort for chauffører	31
Bilag 6. Inspirationsark til de gode pauser	32
Bilag 7. Lastsikring	33
Bilag 8. Cases	34
Yderligere information	36

Indførelse af trafikikkerhedspolitik – oversigt

Guide til trafiksikkerhedspolitik

Trafiksikkerhedspolitik – hvorfor og hvordan?

En trafiksikkerhedspolitik skal vise de værdier, som du og dine kolleger kan bruge og ønsker at leve efter. Trafikadfærden hos dig og dine kolleger skal kunne påvirkes i en ønsket retning. Det sker lettest ved, at der laves en række praktiske vejledninger og målsætninger, som hjælper dig og dine kolleger med at holde fokus på målet. Yderligere er det en god idé at finde et antal målbare indsatser, som der senere kan følges op på.

Det er altid ledelsen, som har ansvar for at få lavet en politik og for at den bliver ført ud i virksomheden. Opgaven kan placeres hos dig eller enhver anden medarbejder, men det fritager ikke ledelsen for ansvar. Det er vigtigt, at ledelsen vil indføre trafiksikkerhedspolitikken med det nødvendige engagement og det gode eksempel ved selv at gå forrest som inspirator og rollemodel. Trafiksikkerhedspolitikken skal være så konkret, at den kan være en del af den synlige adfærd ledelsen udviser - også i fritiden. Du eller en kollega skal løbende overvåge og melde tilbage til de ansatte om resultaterne af den fælles indsats. Hvis du ikke er en del af ledelsen, skal du sikre, at ledelsen kender status og reagerer herpå med kommunikation, justerede retningslinjer eller blot ros for et flot resultat og fokus på nye delmål.

Politik og planer skabes bedst gennem en tæt dialog med de ansatte. Der må bruges tid på opgaven, hvis alle skal forstå og acceptere ønsket om en bedre adfærd i trafikken.

Symbolpolitik

En politik kan let blive ord på et stykke papir uden reel betydning for adfærden i virksomheden. Vilje, tid og ikke mindst mod er et krav, hvis det ikke skal ende med en trafiksikkerhedspolitik uden nogen effekt. Bliver resultatet en symbolpolitik, kan din og dine kollegers indsats få virksomheden til at se utroværdig ud hos kunder og leverandører.

Er du i tvivl om, at virksomheden kan lave en effektiv politik med opfølgning, er der mulighed for at få hjælp til denne opgave i en række organisationer og hos konsulenter.

Trafiksikkerhedspolitik er erfaringer og visioner

Trafiksikkerhedspolitik udformes på baggrund af de erfaringer og idéer, som du og dine kolleger har fået gennem arbejdet i den daglige trafik. Du kender en række uheldige situationer fra den daglige kørsel, hvor trafikanters adfærd ikke er i orden. Det er en værdifuld viden og bør absolut indgå i arbejdet.

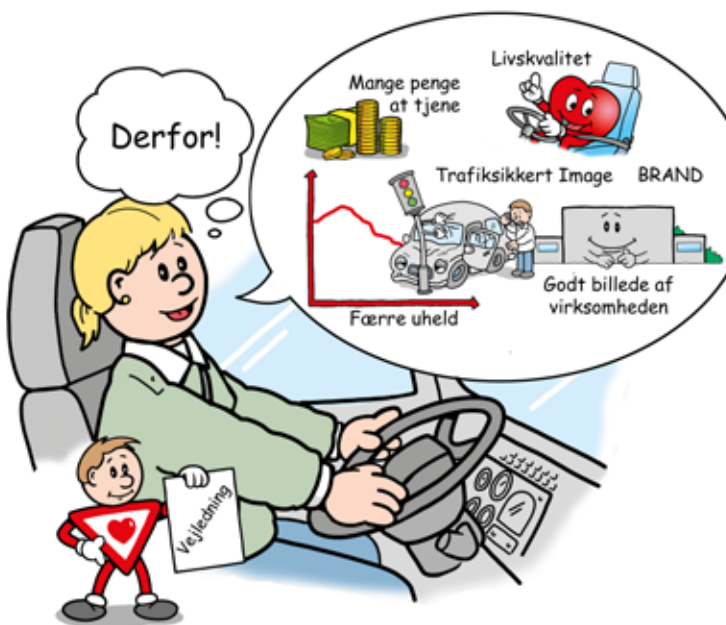
Du kan sammen med dine kolleger sikkert hurtigt analysere dig frem til en række områder, hvor unødige gods-, person- og andre småskader opstår, når det går lidt for hurtigt. Med fokus på de områder er det forholdsvis let at finde måder til at begrænse eller helt undgå denne type uheld. Med overblikket over virksomhedens skadestatistikker og de steder i virksomheden,

hos kunder og i trafikken, som kan udløse en farlig situation, er der basis for at formulere en vision for trafiksikkerhedsarbejdet. En vision beskriver, hvor du og dine kolleger har bragt virksomhedens generelle trafiksikkerhedsniveau om eksempelvis 5 år.

Når I har samlet de erfaringer, der ligger hos kollegerne, og jeres vision er blevet til en række konkrete punkter, kan politikken skrives.

Forarbejde inden trafiksikkerhedspolitikken skrives:

- Find skadestatistikker – hvilke skader har der været de seneste år? Hvad er årsagen?
- Spørg kolleger, hvor trafikfarlige situationer opstår, eksempelvis ved ind- og udkørsel hos kunder, særlige vejkryds, passagerkonflikter, gods- og bagagesikring, tidspres, vejvrede, distraktioner under kørslen mv.
- Spørg kollegerne, om deres tanker og idéer til forebyggelse af uheld og nærvæd uheld.
- Undersøg de enkeltes kollegers evne til defensiv kørsel.

Systematisk opbygning af en trafikikkerhedspolitik

Fra tanke til politik

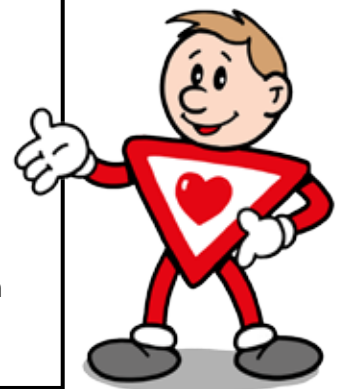
Et mål med en trafikikkerhedspolitik er at sikre en ensartet (høj) kvalitet for hver eneste kollegas adfærd. Desværre er der ingen lette håndtag til regulering af adfærd. Mennesker, der arbejder i samme virksomhed, har ikke ens forudsætninger. Der er kolleger, som har behov for hjælp til at justere adfærden for at leve op til politikens mål. Du skal dog være forberedt på, at det kræver en særlig vilje og mod for dig, som leder af processen, og for alle øvrige kolleger, der er en del af processen. Det er en opgave, der tager tid, men det giver resultater. Takken for din indsats kan bl.a. måles på færre uheld, færre fraværsdage hos kolleger, bedre arbejdsmiljø, arbejdsglæde og en ikke ubetydelig økonomisk gevinst for virksomheden.

Indholdet i en trafikikkerhedspolitik

Politikken skal være en kort og præcis beskrivelse af behov, ønsker og mål til fornuftig adfærd for ledelse og ansatte. Den skal derudover rumme værdier, som sikrer, at der ved anskaffelse af nyt materiel altid sker en trafikikkerhedsvurdering af indkøbet.

Defensiv kørsel er bl.a. kendetegnet ved førerens:

- Overblik, reaktioner og handlinger i trafikken.
- Overskud til at koncentrere sig under kørsel.
- Hastighed, opmærksomhed og overblik i pressede situationer, herunder højresving m.m.
- Symptomer på tidspres samt tålmodigheden over for andre trafikanter, herunder omgangstonen overfor kolleger og kunder.
- Evne til at afdække blinde vinkler ved varekasse/rum, spejle og stolper, herunder korrekt indstilling og anvendelse af bilens spejle.
- Opmærksomhed over for øvrig trafik.
- Evne til at gennemføre turen mest brændstoføkonomisk.
- Evnen til at føre køretøjet glidende igennem trafikken uden unødigt opbremsning og acceleration.

Trafiksikkerhedspolitikken skal være det fixpunkt, som du og alle dine kolleger kan rette jeres adfærd ind efter. Politikken gøres aktiv gennem en række delmål, som opstilles for den enkelte aktivitet og for de berørte ansatte. Målene skal være målbare, da det ellers er svært at se, om værdien af indsatsen giver et godt resultat.

Behov - Hvor har vi et problem?

Ønsker - Hvad er den ideelle adfærd?

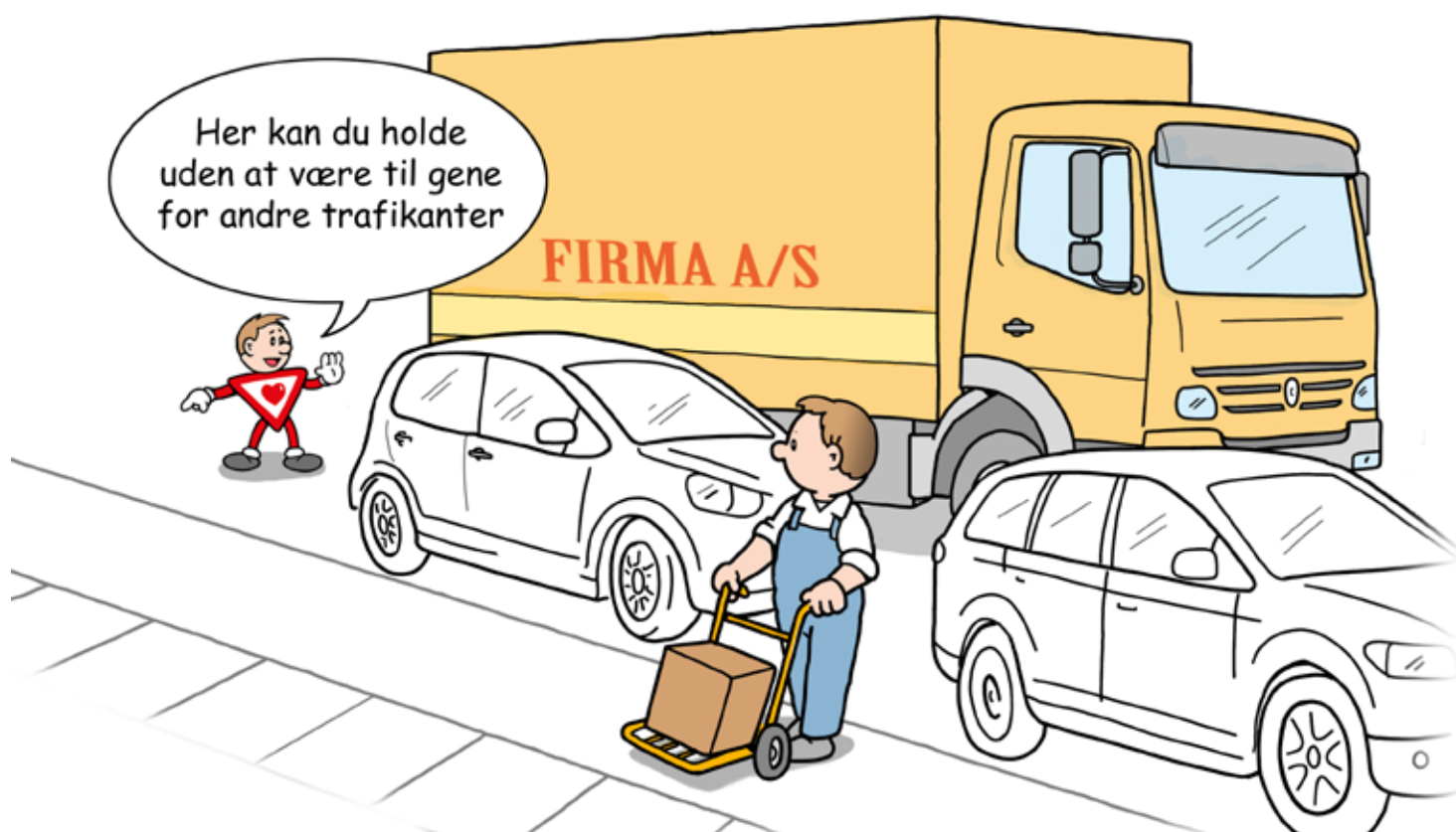
Mål - Kvantificering af sparede uheld og uønsket adfærd.

Her følger nogle punkter, som kan være en hjælp for dig til at give systematik i politikken. Der kan være punkter, som er uaktuelle i netop din virksomhed. Tag udgangspunkt i dit forarbejde, der er meget værdifuld viden at hente i virksomhedens bogholderi og hos medarbejderne.

- Hvad er virksomhedens behov for en trafiksikkerhedspolitik?
Er der mange nævede uheld og skader? Er der et arbejdsmiljø ofte præget af tidspres? Er der mange klip i kørekortene hos dig og dine kolleger? Interesserer jeres kunder sig for jeres køreadfærd? Deltager virksomheden i offentlige udbud af arbejdsopgaver? Vil du og dine kolleger være blandt de bedste og mest sikre trafikanter?
- Hvilke mål giver den største gevinst for en bedre trafiksikkerhed?
Gevinsten skal findes som en økonomisk, en social eller en samfundsmæssig værdi. Se cases i bilag 1.
- Hvordan sikres indkøb og opbygning af materiel det nødvendige fokus i forhold til trafiksikkerhed?
På samme måde som en ny produktion eller et nyt køretøj skal vurderes for arbejdsmiljø (APV), tilføjes trafiksikkerhed. (Eksempler: Særlige behov for udsyn, lygter, kamera, alkolås, udformning af førerkabine, blinde vinkler, særlig indretning i forbindelse med aflæsning på offentlig vej).
- Er der behov for, at politikken skal omfatte et afsnit om, at alle love og regler, der påvirker trafiksikkerheden, overholdes?
Du ved, om kendskabet til love og regler er tilfredsstillende hos dine kolleger. I nogle virksomheder kan brush up møder og kurser være en god idé og dermed et mål for trafiksikkerhedsarbejdet.
- Findes der allerede en politik vedrørende narkotika, alkohol og medicin, som kan integreres?

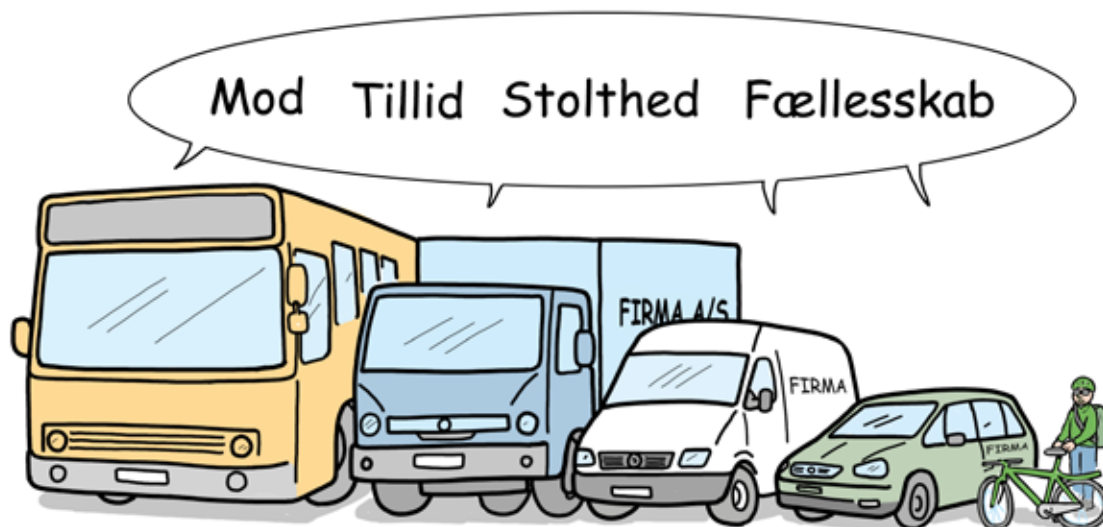
- Hvordan ved du, at alle dine kolleger har de nødvendige fører- og kørekort, certifikater m.v. til den opgave de løser?
Regelmæssig kontrol af kørekort og certifikater bør være en del af virksomhedens almindelige drift.
- Styres de ansattes adfærd af nødvendighed eller af bekvemmelighed?
I en travl hverdag med mange opgaver er der tilbøjelighed til at finde "lette" løsninger, når der eksempelvis skal parkeres for at foretage aflæsning, sker det af og til på steder, hvor den øvrige trafik generes. I mange tilfælde kunne parkeringen ske uden væsentlig gene for føreren, men dog med lidt længere afstand til modtageren.

Værdier

Ved at lade værdier indgå i politikken sendes nogle signaler, som medvirker til at skabe en fælles forståelse af og holdning til virksomhedens intentioner og til dens omverden.

Værdierne skal stemmes af i hver virksomhed, så der er eller skabes ejerskab, hos den enkelte ansatte.

Eksempel på værdier: Mod – Tillid – Fællesskab - Stolthed

- Mod:
 - o Vi har mod til at lave forandringer og skabe nye måder at gøre tingene på.
 - o Vi udfordrer os selv og søger mod kanten af det mulige, og derved lærer vi noget om os selv.
 - o Vi siger vores mening og siger også fra, når risikoen bliver større end muligheden.
 - o Vi har vognnumre, logo og telefonnummer på alle vores køretøjer.
- Tillid:
 - o Vi respekterer hinandens stærke og svage sider.
 - o Vi står sammen, når særlige udfordringer banker på.
 - o Vi tænker nyt og kreativt og bestræber os på at finde den rigtige løsning til gavn for trafiksikkerheden.
 - o Vi holder, hvad vi lover.
- Stolthed:
 - o Vi er stolte over hver især at være en del af en ambitiøs virksomhed med transport.
 - o Vi er stolte over de resultater, vi opnår i vores daglige arbejde.
 - o Vi er stolte over at være en attraktiv samarbejdspartner for vores kunder.
 - o Vi er stolte over at være en af de bedste arbejdspladser i landet.
- Fællesskab:
 - o Vi står sammen, uanset alder, anciennitet og funktion.
 - o Vi deler viden og styrker derigennem sammenholdet, kulturen og resultaterne.
 - o Vi er sociale med respekt for den enkeltes suverænitet.

Eksempel

Trafikkerhedspolitik:

Virksomheden tager et ansvar, hver gang vi sender vores medarbejdere ud på de danske veje. Vi prioriterer trafikikkerhed meget højt. Vi noterer, at alle vores ansatte løbende bidrager med deres adfærd for at udvikle vores gode trafik-kultur til en del af vores identitet. Al daglig færdsel afvikles under hensyn til en sikker og uheldsfri kørsel.

Virksomheden vil med respekt for miljø, øvrige trafikanter og ikke mindst egne ansatte skabe rammer, der minimerer antallet af ulykker og nærtved ulykker. Uddannelse, vejledning og eventuel tilrettevisning af ansatte samt ekstern og intern rapportering, styrkes løbende. Vi har fokus på, at vores ansattes adfærd styres af nødvendighed – ikke af bekvemmelighed. Vores mål er 0 ulykker.

Vi tror på, at en bedre trafikikkerhed opnås gennem god dialog med ansatte og gennem opsamling af data over ulykker og nærtved ulykker. Trafikkerhed = konkret viden og afledte handlinger.

Mål for arbejdet

Trafikkerhedspolitikken gør det ikke alene. Uden konkrete mål for den enkelte afdeling eller kollega, vil der ikke være mange ulykker, der undgås. Hver eneste ansat skal løbende påvirkes til at få eller holde fast i den gode adfærd. Der må laves rutiner for, hvordan du og dine kolleger kan høste værdien af de ulykker og nærtved ulykker, der sker. Et ulykke må ikke ske forgæves. Det vil sige, at den viden, som ulykket har givet, skal bruges til at undgå det næste ulykke.

Eksempel

Idéer til at nå målene i trafikikkerhedspolitikken:

- Dialog med chauffører der har haft et ulykke. Målet er at finde årsagen og bruge den opnåede viden gennem formidling til dine kolleger til at undgå gentagelse.
- Registrering af nærtved ulykker.
- Uddannelse af ledelse og ansatte i trafik og sikkerhed.
- Analyse af mulige uønskede kilder til afledning af opmærksomheden under kørslen (distractioner).
- Plan for, hvordan uønsket afledning kan reduceres eller helt undgås.

”Det skønnes, at bilister foretager forskellige former for distraherende aktivitet i ca. 30 % af den tid, bilen er i bevægelse. Distraction medfører, at trafikanten er mindre opmærksom på, hvad der sker i trafikken. Dermed stiger risikoen for at overse en medtrafikanter, reagere for sent eller uhensigtsmæssigt og for at blive involveret i et færdselsuheld.

Undersøgelser tyder på, at distraction fra kabinen er en afgørende faktor i ca. 30 % af alle færdselsuheld. Distraction adskiller sig fra længerevarende tilstande af uopmærksomhed som følge af f.eks. træthed, alkoholpåvirkning og sygdom.

De mest udbredte mål for distraction er placering i vognbanen, hastighed, reaktionstid, afstand til forankørende, orientering i spejle etc. De fleste af de distraherende aktiviteter, der finder sted inde i bilens kabine, er frivillige aktiviteter, der kan undlades.

11 kilder til distraction: Mobiltelefon, radio/musikanlæg, MP3-afspiller, navigationsudstyr, klimaanlæg mv., passagerer, fødevarer, soignering, tobaksrygning samt vejkort”.

Kilde: DTU Transport - Distraction i forbindelse med bilkørsel, 2010

Den daglige drift

I den daglige drift er det en fordel med en række rutiner. De kan bidrage til en positiv udvikling hos dig og dine kollegers adfærd. Mange af disse rutiner findes i de fleste virksomheder, men nu er der mulighed for at få dem støvet af. Der kan blandt andet bruges tjeklister, laves håndbøger og samtaler med kollegaen. Den viden, der opnås i den forbindelse, skal indgå i det løbende arbejde med at forbedre trafikadfærden hos kollegerne.

Eksempel på forhold, som kan tjekkes for at undgå uheld:

- Start med at sige ”goddag” til dit køretøj. Gå en tur rundt om køretøjet.
- Vigtig rutinetjek.
- Løbende vedligehold af materiel.
- Information til passagerer.

Se eksempler på tjeklister i bilag 2 og 3.

Inddragelse af kunder og ansatte

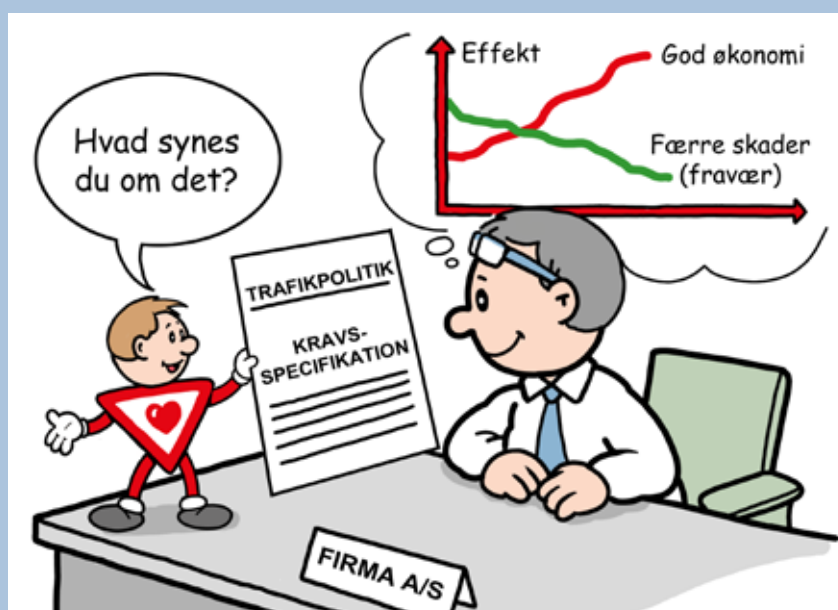
Kunder

Når der indføres en trafikikkerhedspolitik, kan det være en fordel at fortælle kunder og andre interesserede om den effekt, der kommer af den nye politik. De fleste kunder vil se positivt på initiativet, så længe det ikke koster dem ekstra. Enkelte vil bruge det som en værditilvækst på deres produkt. Når kunden kender politikken, fanger bordet for virksomheden. Det er ikke umiddelbart muligt at falde tilbage i gamle vaner, uden at kunden næsten kun kan opfatte initiativet og dermed virksomheden som useriøs.

Ved bud på større opgaver er der ofte et krav om en eller anden form for bevis på virksomhedens niveau på en række områder bl.a. trafikikkerhed. Her vil en indført politik vægte tungt.

Ansatte

Uden aktive og positive medarbejdere går det ikke. Det er dig og dine kolleger, der driver processen. Hvis jeres adfærd ikke bliver bedre, og der er målbare resultater, har trafikikkerhedspolitikken ingen værdi. Derfor gælder det om, at flest mulige af dine kolleger vil gå positivt ind i arbejdet med en bedre adfærd. Ledelsen har retten til at lede de ansatte, de har også pligten til det. Derfor kan du, hvis du har ledelsesbeføjelser på området, beordre en ansat til at ændre adfærd. Det er dog næppe de bedste resultater, der kommer ud af det. Dine kolleger, har ligesom dig, behov for klare mål. Feedback er også helt nødvendigt. Det kan ske ved, at der er en status hver måned på de valgte målområder. Når resultaterne matcher målene, skal du give ros og fremhæve betydningen af de opnåede resultater.

Er der enkelte kolleger, der ikke når de individuelle mål, kan det skyldes, at de ikke i tilstrækkelig grad har ændret adfærd eller er faldet tilbage i gamle vaner. I de tilfælde er det en god idé med en plan, der har et eller flere konkrete delmål for en forholdsvis kort periode. Det er mere overskueligt for den enkelte kollega at koncentrere sig om nogle få konkrete forhold. I den forbindelse kan du med fordel tilknytte en coach, som løbende kan inspirere og skabe forståelse hos kollegaen.

Coach – En person med særlig indsigt i trafiksikker adfærd og almene menneskelige reaktioner. Coachen kan ofte køre en tur med den kollega, som har behov for udvikling. Efter turen, og kollegaens historik i øvrigt, stiller coachen spørgsmål til konkrete forhold i den udviste adfærd. Formålet er at få kollegaen til på eget initiativ at fremkomme med forslag til forandringer i konkrete situationer. Der aftales oftest nye konkrete mål, der følges op på efter en aftalt periode.

Opmærksomhedspunkter

Der er mange forhold, som kan få en plan for indførelse af en trafiksikkerhedspolitik til at blive en mindre succes. Nogle af de steder, hvor der er behov for ekstra fokus, er:

- Den travle ledelse
- Daglige rutiner og vaner
- Medarbejderen som brænder voldsomt for sagen
- Fastholdelse i bedre adfærdsmønstre.

Den travle ledelse

Når du som leder beslutter dig for at lave en indsats for at skabe bedre trafiksikkerhed, er det vigtigt at få et godt overblik over opgaven og finde de områder, hvor der skal sættes ind for at skabe effektfulde forandringer. Adfærdsændringer tager tid og kræver nærvær. I starten skal der investeres, men hvis du griber det fornuftigt an, er der tale om en investering med en meget kort tilbagebetalingstid. Du får mere effektive og tilfredse medarbejdere, og du sparer omkostninger til skader, brændstof, fravær af materiel og mandskab samt ikke mindst et bedre image blandt medarbejdere og kunder. Du får lettere ved at tiltrække de mest kompetente medarbejdere.

Råd til dig inden opstart:

- Afklar, om der er energi, vilje, tid og økonomi til stede til opgaven.
- Udpeg en medarbejder, som skal have det daglige ansvar for indførelse og drift, hvis du ikke selv har den nødvendige tid.
- Fastsæt klare mål for den første periode, føreradfærd, antal uheld, brændstofforbrug m.v..
- Lav en plan for, hvordan alle ansatte og ledelse bliver "tændt" og får skabt et forum for tilpasning til god adfærd i trafikken.
- Inddrag dine kolleger i udviklingen, arranger fyraftensmøder, udsend nyhedsbreve, uddeleger ansvar, hvor det er muligt.
- Overvej, hvilke sanktioner der kan bruges, hvis enkelte medarbejdere ikke ønsker at ændre adfærd i forhold til trafikikkerhed. Lav aftale med tillids- og arbejdsmiljørepræsentanten om, hvordan der skal sanktioneres i den konkrete situation.

Daglige rutiner og vaner

En trafikikkerhedspolitik lever kun, hvis den er en naturlig del af det daglige arbejde. Den ønskede adfærd hos kollegerne skabes ved daglig positiv opmærksomhed. I praksis er der tale om at holde fast ved den aftalte adfærd. Også når der travlt.....

Ved nyansættelser skal der sammen med det øvrige introduktionsforløb, sættes fokus på trafikikkerheden. Politikken forklares, og den ønskede adfærd gøres tydelig og tryk for den nye kollega.

Råd til den daglige drift:

- Kørselsledere og ledelse må tage ansvar for at efterleve den vedtagne politik. Fokus fastholdes på elementer i politikken, eksempelvis kørselsplanlægning, tidspres, uheldsanalyse, samtaler i forbindelse med uheld og skader.
- Problemer med kollegers adfærd løses, når de opstår. Udsæt aldrig en samtale om et problem med en medarbejder. Det gør dit job meget lettere.

- Krav om adfærdsændringer hos en kollega må fremføres på en positiv måde. Vær konkret, fortæl klart og tydeligt, hvilke intentioner du har for kollegaens adfærd, underbyg med eksempler og lad kollegaen selv definere sin personlige indsats til løsning af problemet. Er der særlige problemer med adfærden blandt en større del af de ansatte, kan du inddrage eksterne rådgivere.
- Gå konstruktivt til opgaven for at få den gode adfærd tilbage på sporet. Fortæl, hvad der har været en succes, peg på områder, der skal forbedres, vis hvorfor det er vigtigt, at adfærden justeres, (personlig sikkerhed og velvære, hensyn til andre kolleger og trafikanter, økonomi m.v.). Medarbejderne bør selv komme med forslag til løsninger og lad dem også opstille mål på kort sigt for ændringerne – følg op på resultaterne.

Hvem skal have ansvaret for det praktiske arbejde?

Det kan være en god idé at placere ansvaret for det praktiske arbejde hos en, der har udvist særlig interesse for trafiksikkerhedsarbejdet. Det er vigtigt, at den udvalgte kollega nyder en vis anseelse i ledelsen og hos de øvrige ansatte. Der skal også afsættes den nødvendige tid til arbejdet. Medarbejderen skal have et minimum af pædagogiske evner. Eksempelvis skal en samtale om en uønsket adfærd hos en kollega kunne skabe ny energi og klares uden konflikt.

Er det dig, der skal være trafiksikkerhedsleder – ja/nej?:

- Sig ja til opgaven, hvis du vil være med til at gøre fremtiden mere trafiksikker med færre ulykker for dine kolleger og øvrige trafikanter.
- Sig ja til opgaven, hvis du finder opgaven meningsfyldt med gode udfordringer for dig og for dine kolleger.
- Sig ja til opgaven, når du ser potentialet i dine kolleger og kan coache dem til færre uheld, bedre arbejdsmiljø og større tilfredshed.
- Sig ja til opgaven, hvis du også har eller kan få den nødvendige tid til opgaven.
- Sig ja til opgaven, når ledelsen er positivt engageret, samarbejder om beslutningerne og om opgaveløsningerne.
- Sig nej til opgaven, hvis du kun sjældent er sammen med dine kolleger.
- Sig nej til opgaven, hvis du tror, at du er alene og uden synlig støtte fra kolleger og/eller fra ledelsen.

Din succes hænger sammen med dit ejerskab til opgaven. Brænder du for opgaven, brænder du igennem og dine kolleger og ledelsen får en mere sikker arbejdsplads med mere trygge og tilfredse medarbejdere. Din indsats gør forskellen!

Tilbagefald til uønsket adfærd

Efter en periode på 3 til 6 måneder sker der ofte et tilbagefald til den gamle adfærd. Netop her har du en særlig opgave for at sikre, at den positive udvikling fortsætter. Du skal sammen med ledelsen skabe synlighed på de positive resultater, der er opnået. Der skal opstilles nye kortsigtede mål for trafikssikkerhedsarbejdet. Alle de små sejre skal fejres, udfordringerne skal synliggøres og kollegerne skal engageres til at tage ejerskab for trafikssikkerhedspolitikken.

Råd til at forhindre at den dårlige adfærd vender tilbage:

- Lav dine egne analyser i form af små noter om den adfærd, du selv ser og hører om fra dine kolleger. Du vil derfor bemærke, hvis der sker en uheldig ændring i adfærden. Eksempler på observationspunkter: Anvendelse af sikkerhedssele, brændstofforbrug, skader, uheld, næved uheld, distraktioner under kørslen mv.
- Grib altid ind, gerne i rollen som coach, når du registrerer uønsket adfærd.
- Påskøn de positive resultater.
- Problemer kan skyldes mange forskellige faktorer, men angrib altid et problem med åbenhed, få afdækket hvad der er fakta og undersøg mulige misforståelser.

Skab ny energi hos kollegerne, lav aftaler med den enkelte kollega om korte konkrete mål for eksempelvis hastighed i byområder, brændstoføkonomi, distraktioner under kørslen, uheldig adfærd over for andre trafikanter.

Eksempel på en coach-samtale

Dagsorden:

Fastsættelse af mål – hvad er det/de konkrete mål, der skal arbejdes mod? Hvor er du nu?

Hvad er dit udgangspunkt?

Hvordan kommer du til målet?

Opstilling af en præcis handlingsplan med deadlines og lignende. Hvilke succeskriterier skal være opfyldt, før målet er nået?

Adfærd – Roller

Kunder – Information og synergi

En indført trafiksikkerhedspolitik giver jeres virksomhed et løft i seriøsitet og professionalisme. Den fortæller, at du og dine kolleger er seriøse, og at I sammen med ledelsen ønsker at tage ansvar for en god adfærd i trafikken. Det er en god historie, som bør skrives. Lokalradio og aviser tager normalt gerne den type indlæg.

Her fanger bordet

Er du først startet med at fortælle virksomhedens planer for at forbedre trafiksikkerheden, vil du blive holdt fast på dine udmeldinger, også hvis det går galt. Det værste, der kan ske, er, at energien fordampes og adfærden ruller tilbage med de unoder og dårlige vaner, som var kendt tidligere. Hvis pressen får grund til at se på virksomheden, er det jo ikke en god historie, der skrives i den anledning.

Du personligt og virksomheden i særdeleshed vil lide et betydeligt tab af prestige, og jeres "brand" får nogle etiske skrammer, som ikke lige lader sig reparere.

Ledelsen – Rollemodel og inspirator

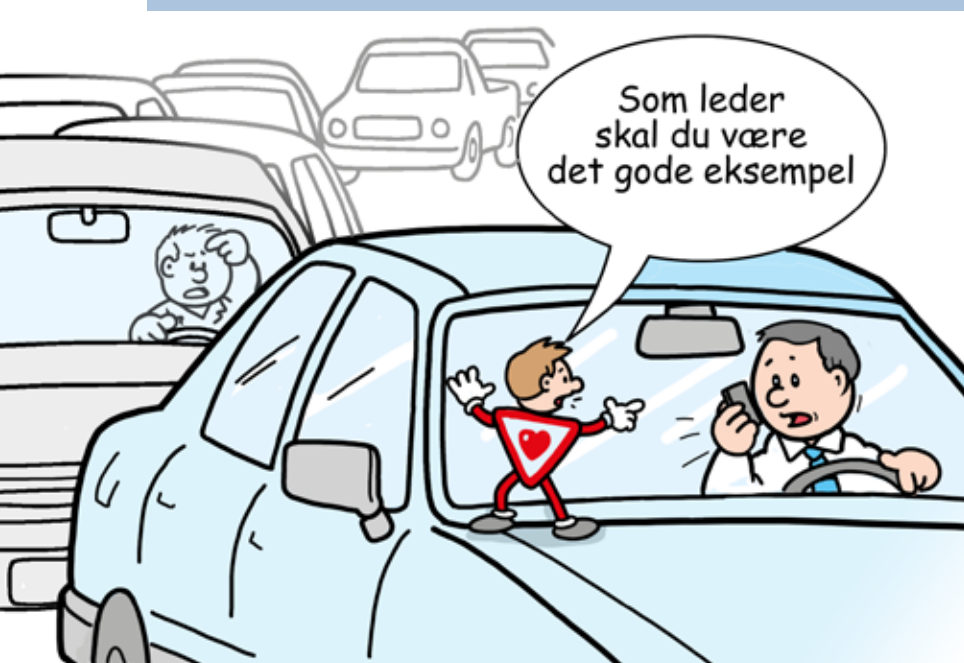
Det gode arbejdsmiljø og den kultur, der er på arbejdspladsen, skabes af ledelsen og medarbejdere i fællesskab. Alles adfærd giver liv til de holdninger og værdier, der er vedtaget, og som er acceptable for virksomheden. Her har du som en del af ledelsen dog en væsentlig fordel, da din adfærd især er velegnet til at forme vejen mod succes med trafikikkerhedspolitikken. Med dig som rollemodel er det også i detaljen, at du kan gøre en forskel. Din adfærd i trafikken, din ledelsesstil og ikke mindst din evne og interesse i altid at tænke trafikikkerhed ind i alle beslutninger, er af afgørende betydning for det samlede resultat i virksomheden. Dine medarbejders adfærd er et produkt af din ledelse.

Når rollemodeller løser konflikter

Når ledelsen er rollemodeller, må det nødvendigvis også afspejles, når der skal løses konflikter. I alle virksomheder opstår der fra tid til anden konflikter af forskellige årsager. De skal selvfølgelig løses hurtigt. Derfor kan det være en idé at formulere en dialogpolitik.

Eksempel på en dialog politik

- Vi støtter den direkte dialog.
- Vi opfordrer alle vores medarbejdere til at tage en direkte dialog med deres leder, hvis der er spørgsmål, uforståelige beslutninger eller andre forhold af betydning for det gode arbejdsmiljø.
- Vores ledere har lært at håndtere den svære samtale og får forståelse for forskellige personlighedstyper, således at de får en bedre forståelse for,

hvorfor folk agerer og reagerer, som de gør.

- Vi bestræber os på at fange tidlige signaler på, at der er noget, der kræver handling fra vores side og derved får løst et problem i starten med et resultat, som alle parter synes om.

Opfølgning og evaluering

Indsamling og analyse af nærved uheld

Nærved uheld er betegnelsen for de uheld, som ikke skete, men som kunne være sket, hvis bare en lille detalje mere var gået galt. Om det er 300 eller 20.000 nærved uheld, der statistisk skal til, før en trafikant dør, afhænger af situationen. Der er ingen garanti for, at alle teoretiske nærved uheds chancer skal bruges, før det fatale uheld indfinder sig. Der skal skabes basis for en proces, der kan læres af. Den implicerede kollega og andre skal ikke havne med samme problem igen.

Følgende oplysninger kan indgå i registreringen af nærved uheld:

Eksempel:

- Hvad er grunden til at situationen er opstået?
- Hvad kan vi gøre for at forhindre gentagelse?
- Beslut, hvordan de registrerede data skal formidles.

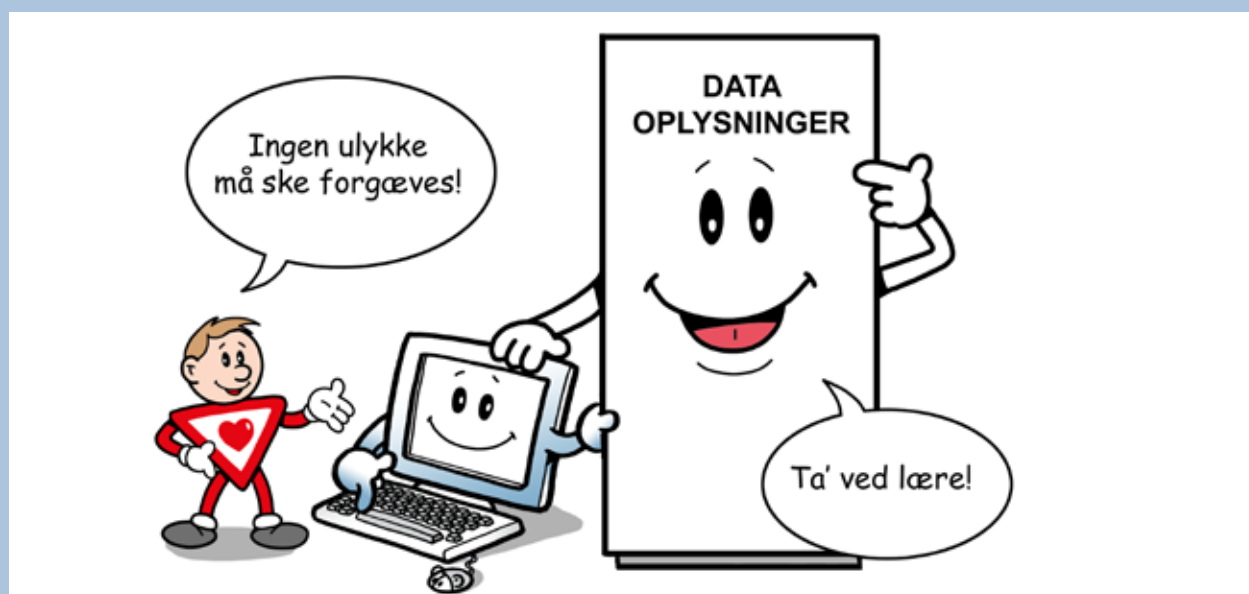
Se skema i bilag 4.

Indberetning

Det er en svær opgave at sikre data fra nærved uheld. Det kræver mod, åbenhed, tillid og tryghed for en kollega at erkende, at det var tæt på et uheld. Her er det kulturen i jeres virksomhed, der skal sikre et effektivt system til rapportering. De indkomne data skal behandles, så der kan skabes læring på den baggrund.

Lyder det svært? Ja, det er ikke let at skabe så trygge rammer for de ansatte. Med den rette kultur er der mange eksempler på, at det kan lykkes at få kolleger til frivilligt og som det mest naturlige, at fortælle om, at de måske har været meget tæt på at påføre virksomheden og sig selv store omkostninger, både menneskeligt og økonomisk, hvis bare det var gået lidt mere galt.

Føreren - Sig goddag til din bil

Der er mange faktorer, som har indflydelse på trafikikkerheden. Som fører er du midtpunktet, som person skal du være mentalt og fysisk klar. Det betyder, at du er udhvilet, rask og mentalt til stede. Bilen er et andet vigtigt element, den skal naturligvis også være i orden og klar. Tjekker du altid det? Nogen gør, andre ikke, men det er god skik at starte en dag med en tur rundt om køretøjet. I gamle dage sparkede man dæk. Nu er det mere nødvendigt at tjekke lys, karosseri og selvfølgelig også, at der er luft i dækkene og ingen synlige skader. Hvis du selv gør køretøjet rent, har du en unik mulighed for at finde skader og fejl. De kan på et senere tidspunkt betyde nedbrud eller direkte forringelse af trafikikkerheden. Derfor hold øjnene åbne, når du rengør dit køretøj.

Hvis du har materialer med, er det også nødvendigt at tjekke lastsikringen og beskaffenhed i øvrigt. I kabinen eller førerhuset skal du se efter løse ting, selv mindre ting kan lave store skader i forbindelse med en kraftig opbremsning, en undvigemanøvre eller et uheld – du og dine passagerer er i ubehageligt centrum, hvis det går galt.

Læs mere i bilag 2 og 3.

Kørevaner

Dine kørevaner omfatter

alt, hvad du plejer at gøre pr. automatik. Gennem din erfaring har du opnået en rutine og en efter din opfattelse, fornuftig måde at løse de forskellige situationer i trafikken på. Men er det nu altid den mest fornuftige måde, du har valgt at gøre det på? Eller er det den letteste måde, du har valgt?

Ved et kig på den almindelige daglige trafik kan du opleve, hvilke vaner andre trafikanter benytter sig af. Det er normalt ret let at få øje på de andres fejl, men kan du sige dig fri for ikke en gang i mellem selv at komme til at tage den lette løsning?

For dig og dine kolleger er det muligt at køre defensivt, men det kræver fokus og for de flestes vedkommende hårdt mentalt arbejde, det er ikke en indarbejdet rutine.

Defensiv kørsel skal forhindre dig i at komme i farlige trafiksituationer, og dine kørefærdigheder skal redde dig, hvis du alligevel kommer i en farlig situation. Du skal forudse klassisk farlige trafiksituationer og placere dig korrekt på vejbanen. Du skal sætte dig ind i de andre trafikanters situation og ikke mindst se og blive set.

Dine kørevaner kan du tjekke i det scorekort, som findes i bilag 5.

“Tracking, flådestyring eller værktøj til lokalisering af køretøjet er egentlig det samme, en enhed der registrerer køretøjets bevægelser. Nyere modeller har en række muligheder for at opsamle data om køreadfærd hos føreren. Disse oplysninger kan, hvis de anvendes med omtanke, bruges forebyggende til undervisning af føreren. Det vil skabe mere defensiv kørsel. Vær opmærksom på, at det samme instrument kan give stor utryghed for den ansatte, hvis det bruges forkert. Læs mere om overvågning i BAR transport og engros’ pjece om overvågning 10 gode råd”.

Pauser

Hvordan bruger du dine daglige pauser?

De pauser, som køre- og hviletidslovgivningen har lagt ind i arbejdet for chauffør på lastbiler over 3,5 ton og køretøjer med mere end 9 siddepladser, er ikke uden grund. Alle andre bør også indlægge pauser, selvom det ikke er et lovkrav.

Pausen gør det muligt for dig at dæmpe både den ydre og den indre travlhed – i hvert fald for en stund. Det har positiv indflydelse på dig kropsligt og mentalt. Pausen giver dig mulighed for at holde det tempo, der er nødvendigt i dit job. Det giver også plads til, at nye tanker og idéer kan komme til. Det er op til dig at vælge, hvordan du vil bruge pausen, men øv dig på ikke at lade rastløsheden tage over, for så er den positive effekt ikke særlig stor.

En pause skal tilgodese sit formål og skal placeres fornuftigt i forhold til den samlede arbejdstid. Pausen er til restitution og en varig og holdbar indsats mod tidspres

Se inspirationsarket til den gode pause i bilag 6.

Kost

Det er påvist, at din reaktionsevne er påvirket af den kost, du indtager. Generelt er det en fordel, hvis du spiser groft og grønt. Du skal også sikre, at væskebalancen er i orden og gerne med almindeligt vand.

Det er meget vanskeligt at få rigtig sund mad langs de danske motorveje. Derfor kan du med fordel tage din mad med hjemmefra. Det er i øvrigt også billigere. Der findes en række forskellige opskriftssamlinger på sund kost, som kan hentes på internettet.

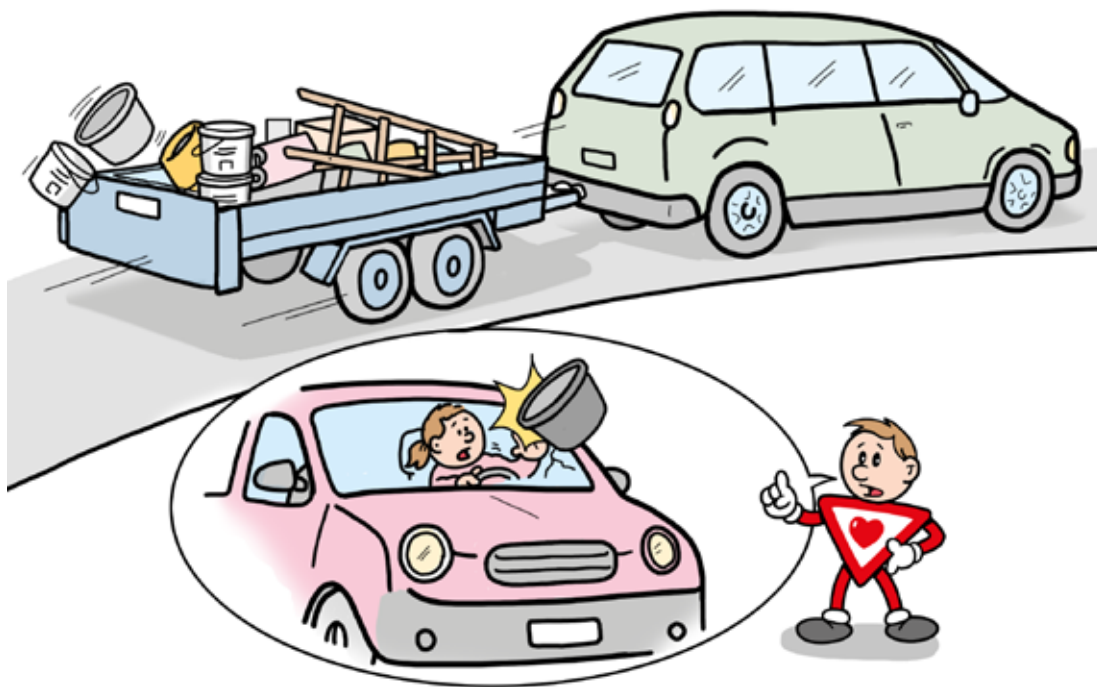

Planlægning og information

Enhver tur skal planlægges ud fra den opgave, der skal udføres og det køretøj, der skal anvendes. Det vejr, der skal køres i og ikke mindst den tidsplan, der er for opgaven, er også vigtig.

Planlægningen omfatter også en vurdering af lastetekniske behov, køretøj, eventuelle tilladelser og dig som fører. Du skal især fokusere på følgende punkter:

- Du er tilstrækkeligt udhvilet, når turen påbegyndes.
- Dit køretøj er også "udhvilet", det vil sige, rengjort og vedligeholdt.
- Du medbringer tilstrækkeligt med væske og mad eller ved, hvor du kan få det undervejs.
- Du har den nødvendige tid til opgaven.
- Du ved præcis, hvad og hvor du skal køre.
- Du har det rigtige køretøj og udstyr til opgaven.
- Du kender materialernes fysiske egenskaber.
- Du har de nødvendige tilladelser og kørekort.
- Du ved, hvilket vejr du kan vente dig undervejs.

På- og aflæsning – Lastsikring

Når du kører, har du næsten altid et eller andet, du skal transportere eller værktøj, som du skal bruge undervejs. Uanset om du læsser en stor lastbil eller en budcykel, er der forhold, du skal være opmærksom på, som har betydning for trafiksikkerheden.

Ting, der transporteres, er alt lige fra en enkelt sodavand til store maskiner. For alle typer, der transporteres på et lad eller lastrum, skal der fokuseres på følgende:

- **Materialets egenskaber:** Er egnet til transport, kan sikres under kørslen, ingen risiko for udslip, tåle påvirkninger fra kraftig opbremsning og undvigemanøvrer samt med en vægt og volumen, der passer til køretøjet.
- **Materialets placering:** Undgå høj vægt i en side, foran eller bagest på køretøjet.
- **Materialets tyngdepunkt:** Tyngdepunkt så lavt som muligt.
- **Fastgørelse:** Materialet kan ikke løsrive sig utilsigtet.

Ting, der transporteres i kabinen/førerhuset i en varevogn, bus eller personbil, er ofte mindre stykker materiale, værktøj eller personlige ejendele. Ved ukorrekt placering og manglende fastgørelse er der risiko for fatale konsekvenser i forbindelse med et uheld eller en kraftig opbremsning eller undvigemanøvrer.

For busser skal der fokuseres på følgende:

- Optag og afsætning af passagerer skal altid ske, hvor passageren ikke bringer sig selv eller andre i fare. Bagage, der venter på stuvning eller på passageren, skal placeres, så andre trafikanter frit kan passere.
- Bagage skal stuves i de rum, der er beregnet til det, kun let håndbagage skal medtages i passagerkabinen.
- Efter passagerne er placeret i sæderne, er det en god idé at gå en tur gennem bussen for sikre sig, at der ikke er placeret tunge genstande i hylden over sæderne eller i gangarealet.
- Orientering til passagererne, inden turen påbegyndes, skal omfatte opfordring til at bruge sikkerhedssele under hele turen. Ved bevægelse rundt i bussen under kørslen påtager en rejsende sig en stor risiko for at komme alvorligt til skade, hvis bussen bliver tvunget til en kraftig opbremsning eller en undvigemanøvre.
- Der kan med fordel udarbejdes et informationskort med oplysninger om, hvordan passageren opnår størst sikkerhed under turen. Kortet kan placeres i lommen på sædet foran passageren, som det kendes fra luftfarten.

Standning ved på- og aflæsning

Når du standser dit køretøj, har du så altid tænkt over, om det står til gene for andre?

Enkelte gange kan det være nødvendigt at standse på et mindre godt sted i forhold til den øvrige trafik. Det kan forekomme i forbindelse med på- eller aflæsning. I sådanne situationer er det vigtigt at vurdere, om parkeringen kunne ske på en mere sikker måde og kun give et minimum af ekstra arbejde for dig. Du skal nøje overveje hver eneste gang, om du standser af nødvendighed eller af bekvemmelighed. Hvis det sidste er tilfældet, finder du et andet sted at standse.

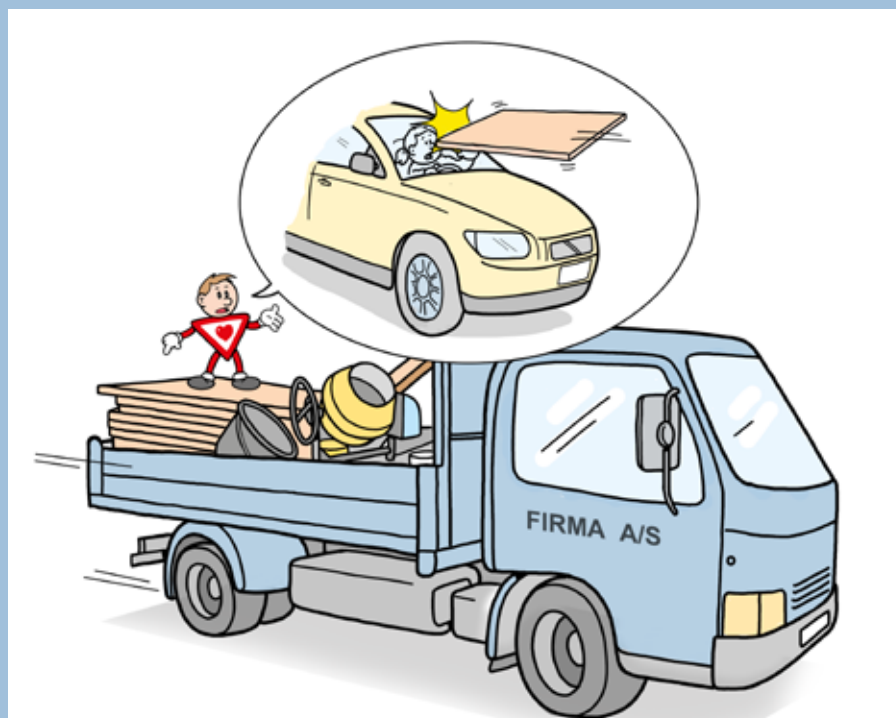
Indkøb af nyt materiel

Ved indkøb af nye køretøjer bør der foretages en vurdering af, hvilket udstyr der er nødvendigt. Udstyret skal være tilstrækkeligt til at sikre de øvrige trafikanter og de personer samt de materialer, der skal transporteres med køretøjet. Eksempelvis kan der være særlige behov for udsyn, lygter, kamera, alkolås, udformning af førerkabine, blinde vinkler og særlig indretning i forbindelse med aflæsning på offentlig vej m.v.

For de fleste køretøjstyper skal der i vurderingen fokuseres på følgende:

- Vælg en indretning, der passer til de opgaver, der skal løses.
- Alle materialer og bagage skal kunne fikses med beslag, remme, net eller lignende.
- Mindre rum til håndværktøj, PC og andre småting.
- Få monteret rigeligt med lastsikringssteder, så uanset hvad, der transporteres, kan det gøres fast.
- Reoler bør kunne lukkes med dør eller net, som hindrer indholdet i at falde ud.
- Materialer og udstyr, der ofte transporteres, bør have permanente fastgøringsbeslag.
- Placer et lager af lastsikringsgrej som en del af køretøjets udstyr.
- I åbne kabiner med lastrum bag sæderne bør førerkabinen sikres med kraftig stålnet.
- Brandslukker fastgøres, så de ikke kan løsrydes ved en fejl.
- Cykler og personbiler har også brug for lastsikringsmuligheder.

Se bilaget om lastsikring.

Bilag 1. Trafikkerhedsmannual

Trafikkerhedsmannualen er det sted, hvor du kan skabe overblik over arbejdet med trafikikkerhed. Manualen er også en glimrende dokumentation over for myndigheder, kunder og andre med behov for at kende til virksomhedens dynamiske arbejde med trafikikkerhed og standpunkt målt på trafikikkerhed.

Hvis du i din virksomhed i forvejen har omfattende procedurebeskrivelser, rutiner for data-fangst og resultatformidling, kan manualen med fordel bruges til præsentation overfor kunder og andre interessenter af trafikikkerhedspolitikken, metoderne og resultaterne, der løbende medvirker til udvikling af dig og dine kolleger.

Indhold:

1. Indledning.
 - Kort beskrivelse af virksomhedens behov for transport. Beskrivelse af, hvordan trafikikkerhedsarbejdet er en del af virksomhedens arbejdsmiljø.
2. Virksomhedsdata.
 - Navn, adresse, CVR- nummer, antal ansatte, antal køretøjer, eventuelle årlige antal kørte km.
3. Trafikkerhedspolitik.
 - Trafikkerhedspolitikken beskrives.
4. Ansvarsfordeling og procedurer.
 - Beskrivelse af organiseringen af trafikikkerhedsarbejdet gerne i sammenhæng med virksomhedens organisationsdiagram.
5. Vejledning til realisering af trafikikkerhedspolitikken.
 - Hvem gør hvad i hvilke situationer. Du og den enkelte kollega (også den nyansatte), skal her finde brugbar information om forventet adfærd, måske også om uønsket adfærd, hvis der er særlige adfærdsmønstre, som I under ingen omstændighed ønsker, f.eks. kørsel efter indtagelse af alkohol.
6. Monitorering.
 - Her beskrives, hvordan data på alle valgte måleområder opsamles og hvem, der har ansvaret for de enkelte datatyper.
7. Evaluering.
 - Hvordan og hvor ofte samler I resultaterne fra udpegede målepunkter? Hvordan sker formidlingen til resten af virksomheden? Hvordan bliver den enkelte kollega evalueret på indsatsen?
8. Handlingsplan.
 - Beskrivelse af de fokusområder, som I har valgt især at lave forbedringer på.

Bilag: Diverse tjeklister og afrapporteringsnormer.

Bilag 2. Sig godmorgen til dit køretøj - tjekskema til vare- og lastbiler

Dette er en generel liste, som ikke nødvendigvis er dækkende. Det er altid producenten eller forhandleren, der skal udpege de daglige, ugentlige eller månedlige kontrolpunkter. Tjek derfor altid køretøjets instruktionsbog eller kontakt forhandleren.

Udvendig visuel kontrol - følgende tjekkes:

- Karosseri, ruder, spejle og opbygning for skader og løse dele.
- Dæk og hjul for fastspænding, luft og skader.
- Lygter og reflekser for skader og funktion.
- Fastgørelse af stopklodser og andet udvendigt tilbehør.
- Olie og pergulat samt spild generelt.

Biler med særlig opbygning - derudover:

- Kranens korrekte placering i hvilebeslag.
- Fastgøring af løfteudstyr.
- Presennings fastgørelse og stand.
- Løftbagsmæks bolte og oliespild.
- Fastgørelse af ramper, slanger og slangeruller.

Gods - belæsning, lastsikring og eventuel afmærkning

I forbindelse med lastning er punkterne herunder vigtige, men det er også nødvendigt med kontrol under transporten. Ofte sker der små ændringer i den måde, som godset er stuvet på. Derved opstår nye behov for fastgørelse eller opstramning af eksisterende lastsikringer.

Vær opmærksom på, at for nogle typer gods er der meget specifikke krav til den måde, transporten skal gennemføres på, f.eks. transport af levende dyr, ADR gods, temperaturfølsomt gods, følsomme maskiner og udstyr. Kravene kommer enten fra lovgivningen eller fra kunden, der får godset transporteret.

Generelt skal du vurdere og kontrollere følgende:

- Er godset egnet til transport?
- Godsets placering, vægtfordeling på ladet.
- Fastgørelse på ladet, eventuel efterspænding af lastsikringer.
- Afmærkning af udragende dele.

I køretøjets førerkabine tjekkes følgende inden start:

- Sæde- og ratindstilling, så det passer til dig.
- Spejlindstilling.
- Tachograf (fartskriver), hvis bilen er udstyret med en sådan.
- Frit udsyn gennem vinduerne.
- Alle løse dele fastgøres/fikseres, f.eks. PC, termokande, værktøj og andre "hårde" genstande, der ikke kan transporteres uden for førerkabinen.

Bilag 3. Sig godmorgen til dit køretøj - tjekskema til personbiler og busser

Dette er en generel liste, som ikke nødvendigvis er dækkende. Det er altid producenten eller forhandlere, der skal udpege de daglige, ugentlige eller månedlige kontrolpunkter. Tjek derfor altid køretøjets instruktionsbog eller kontakt forhandleren.

Udvendig visuel kontrol - følgende tjekkes:

- Karosseri, ruder, spejle for skader og løse dele.
- Dæk og hjul for fastspænding, luft og skader.
- Lygter og reflekser for skader og funktion.
- Olie- og vandspild.

I bussen og førerkabinen:

- Indstilling af rat, sæde og spejle, så de passer til dig.
- Visuel kontrol af stole og borde.
- Tjek for løse genstande - husk bagagehylden over sæderne.
- Tjek planen for turen og sikre dig, at der er indlagt passende pauser, så passagererne får mulighed for at benytte eksterne toiletter og få forplejning.
- Sikre en god kommunikation, så passagerne ved præcis, hvornår turen går videre. Hvis du skal vente på passagerer, går det ud over den næste pause, eller du kan blive fristet til undervejs at forsøge at indhente den tabte tid.

Instruktion til passagererne (bus):

Velkomstinstruktioner til passagerne skal ud over at få dem til at føle sig velkomne, også indeholde følgende advarsler af hensyn til deres egen sikkerhed, de øvrige passagerers sikkerhed og trafikikkerheden.

- Anvend sikkerhedssele under kørslen.
- Bagage bør altid placeres i de rum i bussen, der er beregnet til det.

- Bagagehylden bør kun anvendes til overtøj og andre meget lette og bløde genstande. Øl og vin bør aldrig opbevares på bagagehylden, da der er stor risiko for, at en undvigemanøvre vil få dåser og flasker til at flyve rundt mellem passagererne.
- Midtergangen bør altid være fri for enhver form for bagage.
- Tasker kan eventuelt placeres på gulvet foran den enkelte passagerstol.
- Undgå at bevæge sig rundt i bussen under kørslen.
- Kun uopsættelig gang eksempelvis toiletbesøg, bør gennemføres under kørslen. Passageren skal i den forbindelse være opmærksomhed på kraftige opbremsninger eller undvigemanøvrer, som kan betyde, at fodfæstet mistes. Ingen personer kan med almindelig fysisk kraft holde sig fast under en hård opbremsning og vil blive kastet frem i bussen. Der er stor risiko for alvorlige skader på passageren.

Bilag 4. Registrering af nærvæd ulykker

For hver nærvæd ulykke bør der foretages en registrering af, hvad der førte til episoden. Det er næsten de samme oplysninger, der skal bruges, som hvis der var tale om et uheld. Beskrivelsen herunder følges af et lille skema, som kan være elektronisk eller blot en lille afrivningsblok, som du og dine kolleger kan have i lommen.

En nærvæd ulykke er ulykken, som aldrig skete, men kunne være sket, hvis ikke "heldet" eller en anden detalje, ikke havde reddet situationen.

Eksempler:

Et køretøj er ved at bakke ind i en indkørsel. Uden chaufføren ser det, forsøger en fodgænger at komme bag om køretøjet og bliver fanget af bevoksning i indkørslen og derfor ikke kommer væk i tide. Tilfældigvis er der en anden fodgænger, der ser optrinet og i sidste øjeblik får advaret chaufføren. Fodgængerens reddes uden fysiske skrammer.

En bilist har tabt sin cigaret og forsøger at finde den, før den laver skade på indtrækket. Bilisten har meget lidt fokus på vejbanen og den øvrige trafik, derfor trækker bilen over i den modsatte kørebane, hvor en modgående bil er på kollisionskurs. Den modkørende bremser kraftigt og foretager en undvigemåne, der betyder, at bilen kører over cykelsti og fortov. Der skete ikke nogen skade, fordi der tilfældigvis ikke var cyklister eller fodgængere og derfor plads til den bil, der undveg.

En cyklist kommer med stor hastighed frem mod et lyskryds. Der er netop blevet grønt, så hastigheden kan opretholdes. Der er dog en anden cyklist, der kommer fra den side, der netop er blevet rødt for, hvilket er blevet ignoreret. Cyklisten, der kører frem for grønt, undviger med nød og næppe en påkørsel af den anden cyklist, men slår et stort slag ud på vejen. Til alt held var der ingen biler, ellers.....

Registrering af næved uheld (eksempel til inspiration)

(brug bagsiden til dine registreringer hvis der ikke er plads nok)

Dato	
Bil nr.	
Chauffør	
Adressen for hændelsen?	
Hvad kunne være sket?	
Hvem var impliceret?	
Eventuelle vidner?	
Talte du med involverede?	
Kan det ske igen?	
Hvad kan vi gøre for at undgå, det sker igen?	

Bilag 5. Scorekort for chauffører

Adfærd	Ofte	Sjældent	Aldrig
Taler du i telefon, når du færdes i trafikken?			
Læser eller skriver du SMS-beskeder, når du er undervejs i trafikken?			
Når du kører bil, sker det da, at du leder efter og henter ting fra gulvet eller bag førersædet?			
Indstiller du radioen under kørslen?			
Indstiller du din GPS under kørslen?			
Lader du ofte tankerne flyve til andre ting end trafikken under kørslen?			
Mental tilstand			
Keder du dig, når du kører?			
Føler du dig ofte tidspresset?			
Føler du, at du har behov for at være tilgængelig på telefon, SMS og mail, når du er undervejs?			
Fysiske tilstand			
Er du ofte træt og gaber, når du kører?			
Bliver dine øjenlåg "tunge", og har du "grus" i øjnene, når du kører?			
Har du ofte problemer med at huske, hvordan de sidste par minutter er forløbet eller andre "huller" i hukommelsen, når du er undervejs?			
Er det ofte sket, at du har overset skilte, afmærkninger og afkørsler?			
Fysik			
Sover du ofte mindre end 6 timer forud for en tur?			
Er du ofte vågen mere end 16 timer?			
Kører du mellem klokken 03:00 og 05:00?			
Kører du ofte over 8 timer pr. dag?			
Drikker du alkohol, selv i små mængder, op til eller under kørslen?			
Anvender du sove- nervemedicin?			
Sammentælling			

Scoren fra "Ofte" ganges med 3	=
Scoren fra "Sjældent" ganges med 2	=
Scoren fra "Aldrig" ganges med 1	=
Samlet score i alt	=

19-25 point – Du er en ganske fornuftig trafikant.

26 -38 point – Du er en rutineret chauffør, og du har tillagt dig vaner, som ikke gavner trafik-sikkerheden.

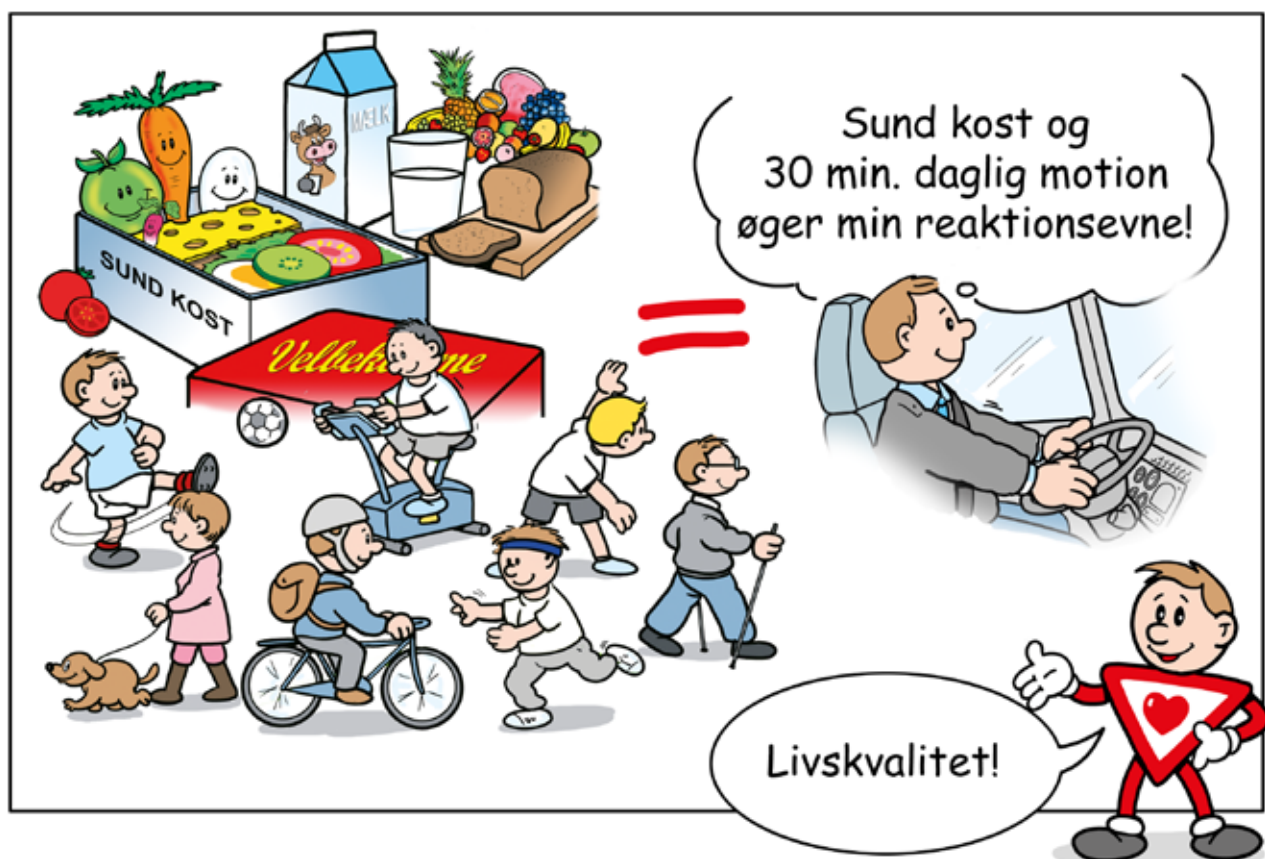
>38 point – Du er en rutineret og chancebetonet chauffør. Du har stor risiko for at blive impliceret i farlige situationer i trafikken. Du bør overveje, om du kan ændre på nogle af de forhold, du har markeret under "Ofte" i spørgeskemaet.

Bilag 6. Inspirations ark til de gode pauser

Dit velbefindende og den måde, du færdes i trafikken på, er der en nøje sammenhæng imellem. Hvis du har det godt, får den rigtige kost og passende motion, er det bevist, at du reagerer hurtigere, når det gælder om at afværge en farlig situation. Med en sund levevis forebygger du også risikoen for, at du bliver ramt af en af de livsstilssygdomme, som påvirker dig resten af dit liv på en ofte meget voldsom måde.

Tidspres kan være sundt, når det forekommer i meget begrænset omfang, men i langt de fleste situationer er det direkte skadeligt for dit helbred. Derfor bør tilrettelæggelsen af dine pauser tage højde for, at de effektivt anvendes til afslapning og nedgearing af tempoet.

Det er meget let at holde ind ved en pølsevogn eller et motorvejscafereria. Desværre er det ofte vanskeligt at købe sund kost de steder. Du har dog mulighed for at søge de bedste produkter, når du ved, hvad du skal søge efter.

Bilag 7. Lastsikring

Manglende lastsikring er årsag til mange ulykker og farlige situationer. Dårlig lastsikring forværrer en nødsituation, når lasten forskubber sig. Derfor er en korrekt lastsikring en forudsætning for en sikker transport. Vi kender de kræfter, der påvirker lasten under kørslen, men vi har ikke altid mulighed for at fastgøre lasten præcis efter en forud beregnet tegning. Derfor er det dig som chauffør, der skal bruge din sunde fornuft og dit kendskab til de fysiske kræfter, der påvirker lasten under normal kørsel, men i særdeleshed ved pludselige opbremsninger og undvigemanøvrer.

I Danmark foreskriver færdselsloven, at gods ikke må falde af, men ikke hvordan eller hvilket lastsikringsudstyr, der skal anvendes.

Hvad angår farligt gods, som fyrværkeri og kemikalier mv., er der dog skrappe krav.

Til hver eneste transport skal anvendes det rigtige lastsikringsgrej og i den rigtige mængde. En tommelfingerregel siger, at lastsikringerne skal have en styrke, der svarer til 50% af lastvægten til siderne, 100% af lastvægten fremad og 50% af lastvægten bagud.

Ved anskaffelse af nyt materiel er det vigtigt, at lastrummet indrettes med tilstrækkelig fastgøringspunkter. Ofte er det en mangelvare i standardopbygninger. Derudover kan mindre lukkede rum til værktøj, PC og andre løse genstande være en nødvendighed. Et løst stykke værktøj kan blive fatalt i en ulykkesituation, da det med sin selv beskedne vægt kan blive et livsfarligt projektil for føreren og passagererne.

Der er en række forskellige muligheder for at fastgøre lasten, som dels er afhængig af godsets beskaffenhed og det køretøj, som lasten transporteres på. Eksempelvis: Kiler/stopklodser, låsning og last remme (spandset) .

Forslag til handlingsplan:

- Udarbejd eller anskaf en generel vejledning om lastsikring, så føreren aldrig er tvivl om, hvordan materialerne sikres forsvarligt.
- Etabler et depot over lastsikringsmateriel centralt.
- Registrer ud- og indgang af depotet.
- Placer ansvar for depotet hos en medarbejder.
- Placer et "generelt sortiment" bestående af den type lastsikringsgrej, der anvendes oftest i hvert køretøj.

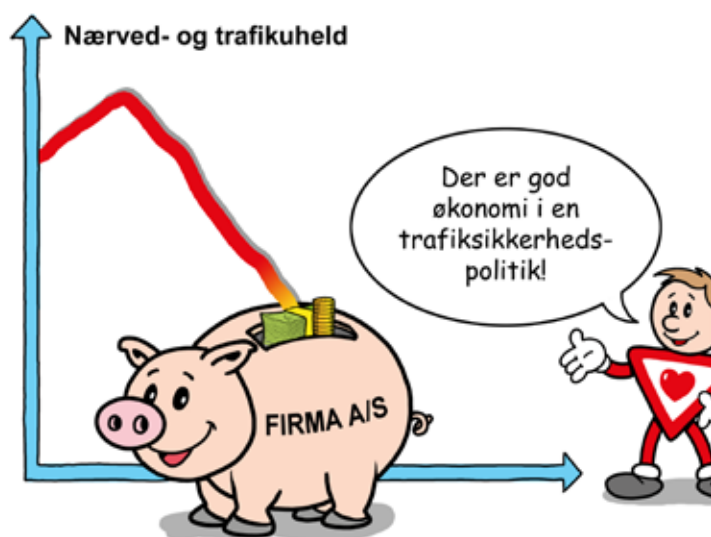
- Skab retningslinjer for, hvordan lastsikringsgrej suppleres i den enkelte lastbil i forbindelse med skift af belæsset sættevogn/veksellad.
- Etabler procedurer i forhold til eftersyn og udskiftning af lastsikringsgrejet.

Erfaringsmæssigt kan det være vanskeligt at gøre enkelte personer i en transportkæde ansvarlig for lastsikringsgrejet. Derfor er det nødvendigt med styring af flowet, hvis omkostningerne til genanskaffelse skal holdes nede.

Bilag 8. Cases

Transportvirksomheden der gav trafikssikkerheden et løft (Økonomi)

I en mellemstor transportvirksomhed valgte man at sætte fokus på defensiv kørsel for at styrke færdselssikkerheden og minimere brændstofforbruget. Det var ledelsens klare overbevisning, at der er en tæt sammenhæng mellem brændstofforbrug og den kørestil, som den enkelte chauffør bruger. Med forbruget af brændstof som måleenhed for den enkeltes køremåde lykkedes det at hæve gennemsnittet fra 2,51 km pr. liter til 2,75. For at nå det fine resultat var der forud blevet undervist og holdningspåvirket i chaufførgruppen. I gennemsnit kører hver lastbil km 100.000 pr. år. Med 30 lastbiler bliver besparelsen mindst 3.475 liter pr. bil eller i alt ca. 104.000 liter. Med en indkøbspris på kr. 8,65 er besparelsen på brændstof alene omkring kr. 900.000. Derudover er arbejdsmiljøet blevet påvirket positivt for den enkelte ansatte. Ledelsens fokus og vedholdenhed har betydet, at der har været noget konstruktivt at stå sammen om ud over det daglige arbejde. Ledelsen har belønnet medarbejderne på passende vis for de flotte resultater. Den har også erkendt, at der skal løbende fokus på resultaterne, hvis der ikke skal ske tilbagefald til gamle vaner. Der er tale om en proces, som kræver konstant ledelsesfokus og aldrig ender.

Håndværkeren der mistede en kunde (Image)

I forbindelse med en opbygning hos familien Jensen er der behov for håndværkerassistance og en lokal virksomhed er tilkaldt. Det er aftalt, at håndværkeren skal lave en besigtigelse den følgende dag. Derfor er tankerne hos hr. Jensen også på den reparationsopgave, der venter, da han er på vej hjem fra arbejde. Trafikken løber normalt og er tæt som altid, hastigheden er forholdsvis lav,

omkring 70 km/t, indtil de nærmer sig et vejarbejde, hvor der er kø, helt som der plejer på den tid af døgnet. Vejen indsnævres fra 2 til 1 spor, indfletningen forløber normalt, indtil der dukker en kassevogn fra en håndværkervirksomhed op. Kassevognen har svært ved at finde sin plads i rækken og forsøger at komme foran et par af de andre biler i køen. Kassevognen kører aggressivt, og pludselig ser det ud til, at den vil presse Jensen ud i autoværnet. Måske har chaufføren overset ham, derfor giver Jensen signal med hornet. Chaufføren i kassevognen tvinger sig dog alligevel ind foran og afslutter sin usmarte manøvre med en kraftig opbremsning. I de følgende kilometer bliver Jensen og et par andre chikaneret af kassevognen. Den foretager pludselige og umotiverede opbremsninger. En meget ubehagelig oplevelse for hr. Jensen, han kommer dog sikkert hjem, men han har registreret, hvilken virksomhed kassevognen kom fra. Allerede næste dag kommer håndværkeren for at se på den opgave, familien Jensen skal have løst. Da håndværkeren ankommer, er det ikke kun en bil fra samme virksomhed, men netop den bil, som chikanerede så voldsomt dagen før. Efter en kort ubehagelig samtale kan håndværkeren forlade familien Jensen uden nogen opgave. "Man inviterer da ikke personer ind i sit hjem, som sætter andre menneskers liv på spil i trafikken, fordi de ikke kender til anstændig opførsel i trafikken", som Jensen siger.

Stolte medarbejdere (CSR)

Samarbejdet startede egentlig ved et tilfælde. Vi ville gerne give vores bidrag til den nye friskole, da mange af vores medarbejdere har børn på skolen. Samarbejdet startede med, at skolen skulle bruge sand til sandkasserne og kontaktede os. Vi leverede sandet. Da vi vidste, at økonomien var presset på skolen, tilbød vi at levere uden beregning. Skolen ville også gerne bruge vores virksomhed i forbindelse med erhvervsintroduktion, trafiksikkerhedsundervisning og forskellige andre opgaver. Efter moden overvejelse har vi valgt at gå helt og fuldt ind i samarbejdet med skolen. Vi stiller op, hver gang de har brug for det. Vores gevinst ved samarbejdet er et højt og positivt kendskab til vores virksomhed i lokalområdet. Vores medarbejdere er stolte af, at de kan bidrage med viden og tid på skolen. Deres adfærd i trafikken er blevet meget bedre, der er en høj grad af selvjustits mellem vores chauffører, ingen ønsker, at en af vores biler skal ses foretage tåbelige handlinger i trafikken. Vi har valgt at skilte med vores samarbejde med skolen, dels på vores hjemmeside og dels på vores materiel. Vi har fået fremstillet en "splash", der fortæller om partnerskabet. Jo, vi bruger noget tid på skolen, men det er en investering, som kommer manglefold tilbage, når vi måler på medarbejdertilfredshed, sygefravær og færdselssikkerheden.

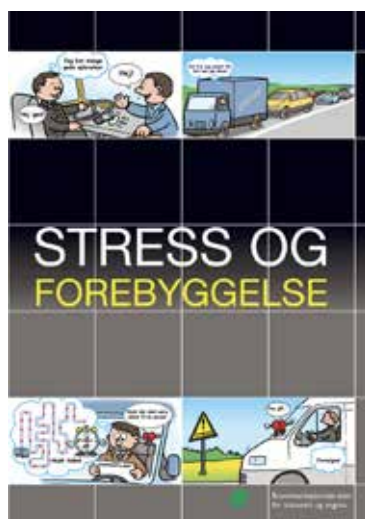
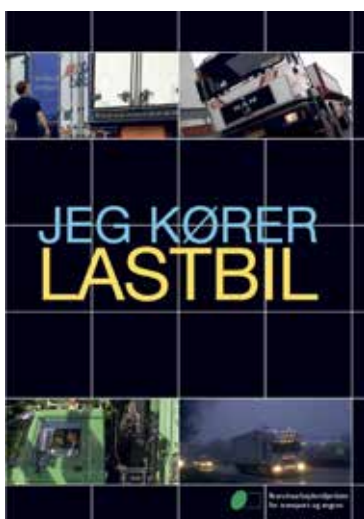
Yderligere information

Standarder

Der findes en række standarder, som giver mulighed for at medtage trafikssikkerhed som et emne. OHSAS 18001 er egnet til virksomheder med arbejdsmiljøcertificering. I både ISO 9001 og 14001 kan der også placeres afsnit om trafikssikkerhed. ISO 39001 er et styringssystem, der udelukkende omhandler virksomhedens trafikssikkerhed.

Læs mere

- www.bartransportogengros.dk – Jeg kører lastbil
- www.bartransportogengros.dk – Stress og forebyggelse
- www.bartransportogengros.dk – Pjece om overvågning 10 gode råd
- www.sundvej.com – Sikkerhed og Sundhed bag rattet
- www.altomkost.dk – Meget information, pjecer, powerpoint-præsentationer og undervisningsmateriale

Guiden kan bestilles af organisationernes medlemmer gennem egen organisation eller downloades fra www.bartransportogengros.dk

Fællessekretariatet

H. C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Tlf.: 33 77 33 77

Arbejdstagersekretariatet

Kampmannsgade 4
1790 København V
Tlf.: 70 300 300

Arbejdsgiversekretariatet

H. C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Tlf.: 33 77 33 77

Arbejdstilsynet

Postboks 1228
0900 København C
Tlf.: 70 12 12 88
www.at.dk

Arbejdsledersekretariatet

Vermlandsgade 65
2300 København S
Tlf.: 32 83 32 83

**Branchearbejdsmiljørådet
for transport og engros**

www.bartransport.dk

Layout: Søren Sørensens Tegnestue
Tryk: PrintDivision
1. udgave, 2012
2. oplag 2016
ISBN nr. 978-87-92868-21-3
Vare nr. 123022

